Lietas Nr. 11517016714
Lietas arhīva Nr. KA04-0004-22/4
ECLI:LV:RAT:2022:0404.11517016714.5.S

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2022. gada 4. aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija
tiesas sēdes priekšsēdētāja Lauma Šteinerte,
tiesnese Signe Kalniņa,
tiesnesis Valdis Vazdiķis,
piedaloties prokurorei Lāsmai Zebuliņai,
aizstāvim Artim Vidžupam

izskatīja krimināllietu /pers. F/, personas kods /personas kods/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 179.panta trešās daļas saistībā ar Rīgas tiesas apgabala prokuratūras apelācijas protestu par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2017.gada 10.janvāra spriedumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2017.gada 10.janvāra spriedumu /pers. F/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 179.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā, proti, par to, ka prettiesiski ieguva un izšķērdēja svešu mantu lielā apmērā, būdams persona, kurai šī manta uzticēta un kuras pārziņā tā atradās (piesavināšanās), un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu /pers. F/ notiesāts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 5 gadiem.

No /pers. F/ cietušās AS /Nosaukums A/ labā piedzīta mantiskā kaitējuma kompensācija 423 658,19 EUR.

Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas protestu iesniedza Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurore Ilze Zinovjeva (pēc uzvārda maiņas – Līviņa), lūdzot pirmās instances tiesas spriedumu atcelt daļā par apsūdzētajam /pers. F/ piespriesto sodu, proti, par piespriestā soda noteikšanu nosacīti, jo tiesa nav ievērojusi Krimināllikuma 35., 46., 55.panta nosacījumus, nav īpaši motivējusi nosacīta soda noteikšanu.

Tāpat par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza apsūdzētais /pers. F/, lūdzot viņu attaisnot celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 179.panta trešās daļas, jo viņa darbībās nav noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses – nodoma –, kā arī noraidīt pieteikto kaitējuma kompensāciju kā nepamatotu.

Pirmo reizi krimināllietu izskatot apelācijas instancē, ar Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 1.novembra lēmumu pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

Par apelācijas instances tiesas lēmumu Rīgas tiesu apgabala prokuratūras prokurore I.Līviņa iesniegusi kasācijas protestu, apsūdzētais /pers. F/ un viņa aizstāvis A.Vidžups iesnieguši kasācijas sūdzības.

Ar Augstākās tiesas 2019.gada 17.maija lēmumu atcelts Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 1.novembra lēmums daļā par apsūdzētajam /pers. F/ noteikto sodu un atceltajā daļā lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā. Pārējā daļā Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 1.novembra lēmums atstāts negrozīts.

Apelācijas instances tiesā, atkārtoti izskatot lietu daļā par apsūdzētajam noteikto sodu, lietas iztiesāšana notiek Augstākās tiesas Senāta 2019.gada 7.maija lēmumā norādītajā apjomā un ietvaros, daļā par /pers. F/ noteikto sodu.

Apsūdzētais /pers. F/ uz apelācijas instances tiesa sēdi neieradās. Ar 2019.gada 15.oktobra Rīgas apgabaltiesas krimināllietu tiesas kolēģijas lēmumu viņam grozīts drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā vietā – uz apcietinājumu un izsludināta viņa meklēšana (6.sējuma 23.-24.lapa).

2020.gada 17.janvārī Ģenerālprokuratūras Starptautiskās sadarbības nodaļa pieņēmusi Eiropas apcietinājuma lēmumu pret /pers. F/, kurš 2020.gada 17.janvārī nosūtīts Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts policijas Kriminālpolicijas pārvaldes Starptautiskās sadarbības pārvaldei ievietošanai starptautiskās sadarbības informācijas sistēmās (6.sējuma 30.lapa).

No Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes 1.biroja 2022.gada 6.janvārī sniegtās atbildes izriet, ka meklējamais /pers. F/ nav reģistrēts kā nodokļu maksātājs. No sociālās palīdzības administrēšanas sistēmas (SOPA) netika iegūta informācija, kas sekmētu /pers. F/ iespējamās atrašanās vietas noskaidrošanu. Meklēšanas pasākumu gaitā tika pārbaudītas /pers. F/ iespējamās uzturēšanās vietu adreses, kā arī viņa tuvinieku adreses. Ja tiks iegūta jauna informācija, par to tiks paziņots atsevišķi (6.sējuma 39.lapa).

No Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Starptautiskās sadarbības pārvaldes 1.nodaļas 2022.gada 7.janvārī sniegtās atbildes izriet, ka paziņojums par Eiropas apcietināšanas orderi ievietots Šengenas informācijas sistēmā ar mērķi, lai personu meklētu un apcietinātu izdošanas nolūkā, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 690.panta otro daļu /pers. F/ izsludināts meklēšanā Interpola dalībvalstīs, kurām nav piekļuves informācijas sistēmai. Uz doto brīdi nav ziņu par /pers. F/ konstatēšanu ārvalstīs (6.sējuma 40.lapa).

Izvērtējusi minētās ziņas par /pers. F/ meklēšanas rezultātiem, uzklausījusi prokurores un aizstāvja viedokļus, tiesas kolēģija nolēma lietu iztiesāt /pers. F/ prombūtnē (*in absentia*) saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 465.panta pirmās daļas 1.punktu, ņemot vērā, ka apsūdzētā atrašanās vieta nav zināma un tas norādīts informācijā par meklēšanas rezultātu. Šādu spriedumu apsūdzētais var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no dienas, kad saņemta nolēmuma kopija.

Prokurore L.Zebuliņa apelācijas instances tiesas sēdē uzturēja apelācijas protestu, lūdza atcelt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par apsūdzētajam noteikto sodu, sodīt /pers. F/ ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem.

Apsūdzētā aizstāvis A.Vidžups apelācijas instances tiesas sēdē lūdza atstāt pirmās instances tiesas spriedumu negrozītu, norādīja, ka tiesa ir detalizēti vērtējusi Krimināllikuma 55.panta piemērošanu, pašlaik izskatāmās lietas ietvaros nav materiālā kaitējuma, jo tas ir atlīdzināts.

M o t ī v u d a ļ a

Tiesas kolēģija, pārbaudījusi pierādījumus, noklausoties prokurores un aizstāvja viedokļus, atzīst, ka Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2017.gada 10.janvāra spriedums atceļams daļā par /pers. F/ noteikto sodu pēc Krimināllikuma 179.panta trešās daļas.

Pirmās instances tiesa spriedumā pamatoti norādījusi, ka saskaņā ar Krimināllikuma 7.pantu apsūdzētā izdarītais noziedzīgais nodarījums pēc Krimināllikuma 179.panta trešās daļas klasificējams kā sevišķi smags noziegums.

Pirmās instances tiesa par apsūdzētā /pers. F/ personību ir noskaidrojusi, ka pēc profesijas viņš ir ekonomists, precējies, apgādībā ir divi nepilngadīgi bērni, strādā /Nosaukums B/, vidējā izglītība, ir deklarētā dzīves vieta (2.sējuma 251., 252.lapa), no Uzņēmumu datu bāzes Lursoft izdrukas redzams, kādi uzņēmumi ir bijuši reģistrēti uz /pers. F/ vārda (2.sējuma 254.-257.lapa), no Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas izdrukas redzams, ka /pers. F/ īpašumā nav nekustamie īpašumi (2.sējuma 258.lapa), no Valsts ieņēmumu dienesta izdrukas redzamas /pers. F/ darba vietas (2.sējuma 259.-261.lapa), agrāk nesodīts (2.sējuma 253.lapa).

Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta piekto daļu /pers. F/ ir izdarījis sevišķi smagu noziegumu.

Pirmās instances tiesa pamatoti apsūdzētajam nav konstatējusi atbildību mīkstinošus un pastiprinošus apstākļus.

Par Krimināllikuma 179.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu personu var sodīt ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās.

Krimināllikuma 46.panta otrā daļa noteic, ka, nosakot soda veidu, ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī vainīgā personību.

Savukārt, vai noteiktais sods izpildāms nosacīti, ir jākonstatē Krimināllikuma 55.panta pirmajā daļā norādītais, proti, tiesai jāiegūst pārliecība, ka vainīgais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus un spriedumā to nepieciešams motivēt.

Tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa visā pilnībā nav izvērtējusi apstākļus, kas vērtējami, lemjot par Krimināllikuma 55.panta nosacījumu piemērošanu. Apelācijas instances tiesa nesaskata pamatu Krimināllikuma 55.panta piemērošanai, jo, izvērtējot Krimināllikuma 55.panta pirmās daļas nosacījumus, tiesai nerodas pārliecība, ka /pers. F/, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus.

Tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa, lemjot jautājumu par iespēju notiesāt apsūdzēto nosacīti, nav ievērojusi Krimināllikuma 35.un 55.pantu nosacījumus, jo akcentējusi tikai to, ka apsūdzētais agrāk nav sodīts, kas tiesai radījis pārliecību, ka sodu neizciešot, /pers. F/ neizdarīs likumpārkāpumus, ignorējot pārējos soda mērķus, tostarp vainīgās personas sodīšanu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu un soda vispārējo prevenciju.

Atbilstoši judikatūrai un esošai tiesu praksei, lemjot jautājumu par iespēju notiesāt vainīgo nosacīti, tiesai jāizvērtē visi Krimināllikuma 55.panta pirmajā daļā norādītie apstākļi un tai nav tiesību kādu no šiem apstākļiem ignorēt (*Augstākās tiesas 2019.gada 23.augusta lēmums lietā Nr.SKK-323/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0823.11816001618.3.L)*).

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008.gada 1.jūlija lēmumā Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" sniegtas rekomendācijas, kuru 1.punktā norādīts, ka tiesai jāizvēlas tāds soda veids un mērs, kas maksimāli sekmētu kriminālsoda mērķu sasniegšanu. Tiesām jāizvērtē, kā konkrētās krimināltiesiskās represijas piemērošana sekmēs taisnīguma atjaunošanu, noziedzīgu nodarījumu recidīvu novēršanu, aizsargās sabiedrisko drošību, atturēs citu personu no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, sekmēs notiesāto personu resocializāciju. Rekomendāciju 22.punktā noteikts, ka, lemjot par nosacītas notiesāšanas piemērošanu vai vieglāka soda noteikšanu, nekā likumā paredzētais, tiesām jāievēro ne tikai vainīgā personību raksturojošie dati, bet arī fakti, kas saistīti ar noziedzīgo nodarījumu. Rekomendāciju 23.punktā norādīts, ka gadījumā, ja tiesa atzīst par iespējamu piemērot nosacītu sodu personai, kura izdarījusi smagu vai sevišķi smagu noziegumu, pieņemtais lēmums īpaši jāmotivē, tostarp pievēršot uzmanību vispārējās prevencijas mērķa sasniegšanai.

Apelācijas instances tiesa uzskata, ka nebūtu nosakāma nosacīta notiesāšana tikai tāpēc, ka apsūdzētais ir agrāk nesodīta persona. Ievērojot izdarītā nozieguma sevišķi smago raksturu, nodarīto kaitējumu, kas vairākkārt pārsniedz apmēru, no kura sākot mantiskais zaudējums atzīstams par lielu, tiesas kolēģija secina, ka nosacīta notiesāšana nepanāks soda mērķi, jo apsūdzētais netiks pakļauts atbilstošai soda piespiedu ietekmei un ar to saistītajiem ierobežojumiem, turklāt nosacīta notiesāšana neveicinās prevenciju, jo nenostiprinās ne vainīgās personas, ne citu personu pārliecību par nepieciešamību atturēties no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Arī humānisma princips kā viens no soda noteikšanas ētiskajiem principiem paredz ne tikai apsūdzētā interešu ievērošanu, bet arī cietušā, sabiedrības un valsts interešu ievērošanu.

To, ka nodarītais kaitējums 423 658,19 EUR apmērā /pers. F/ inkriminēto noziegumu izceļ līdzīgu noziegumu vidū un vispārējā prevencija nav sasniedzama ar nosacītu sodu šajā lietā, ir norādījis arī Augstākās tiesas Senāts 2019.gada 17.maija lēmumā.

Tiesas kolēģija uzskata, ka apsūdzētā brīvības ierobežošana uz četriem gadiem sasniegs Krimināllikuma 35.pantā paredzēto soda mērķi, kas, samērojot apsūdzētā tiesību aizskārumu ar sabiedriskās drošības interesēm, ir attaisnojams un pie konkrētajiem apstākļiem pieļaujams sods, kā arī atbilstošs ne vien soda represīvo, bet arī preventīvo mērķu sasniegšanai.

N o cietušās AS "/Nosaukums A/" (pirms nosaukuma maiņas – AS "/Nosaukums/") valdes locekļiem /pers. N/ un /pers. O/ lietā saņemts paziņojums, kur valdes locekļi norāda, ka vienlaikus ar /pers. F/ bankai pastāvēja prasījumi pret trešo personu SIA "/Nosaukums C/". Sabiedrība saskaņā ar spēkā stājušos 2019.gada 11.decembra Rīgas apgabaltiesas spriedumu ir veikusi piespriestās naudas summas samaksu bankai, kas ir pietiekama, lai dzēstu arī bankas pieteikto kaitējuma kompensāciju krimināllietā (6.sējuma 32.lapa).

Tiesas kolēģija uzskata, ka kaitējuma kompensācijas atlīdzināšana nav atzīstama par /pers. F/ atbildību mīkstinošu apstākli un neietekmē /pers. F/ nosakāmo sodu. Ar spriedumu civillietā kompensācija tika piedzīta no citas personas, šajā procesā /pers. F/ nav bijis iesaistīts.

Ar Augstākās tiesas Senāta 2019.gada 17.maija lēmumu spriedums daļā par kaitējuma kompensācijas 423 658,19 EUR piedziņu no /pers. F/ ir stājies likumīgā spēkā, un šajā daļā tiesas kolēģijai nav likumīga pamata to pārvērtēt, minētais bankas valdes locekļu paziņojums ir ņemams vērā sprieduma izpildes procesā.

Krimināllietas izskatīšanā piedalījās zvērināts advokāts Artis Vidžups, kuram saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 84.pantu un Latvijas Republikas Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumiem Nr.1493 "Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību", no valsts līdzekļiem 193,60 EUR. Minēto izdevumu atlīdzināšanas pienākums valstij saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 4.punktu un 368.pantu uzliekams apsūdzētajam /pers. F/.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 3.punktu, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

Atcelt Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2017.gada 10.janvāra spriedumu daļā par /pers. F/ noteikto sodu pēc Krimināllikuma 179.panta trešās daļas.

/pers. F/ pēc Krimināllikuma 179.panta trešās daļas sodīt ar brīvības atņemšanu uz 4 (četriem) gadiem.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, valsts labā procesuālos izdevumus 193,60 EUR (simt deviņdesmit trīs *euro 60* centi) par aizstāvja veikto darbu apelācijas instances tiesā, nosakot termiņu labprātīgai procesuālo izdevumu samaksai − 30 dienas no nolēmuma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā 10 dienu laikā Kriminālprocesa likuma 574., 575.pantā paredzētajos gadījumos, sūdzību vai protestu iesniedzot Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijai.

Pilna sprieduma pieejamības diena − 2022.gada 19.aprīlis.

Tiesnese	(personiskais paraksts)	L.Šteinerte
Tiesnese	(personiskais paraksts)	S.Kalniņa
Tiesnesis	(personiskais paraksts)	V.Vazdiķis